

Kadernota 2024 - 2027

15 juni 2023

Inhoudsopgave

<i>Inhoudsopgave</i>	2
1. <i>Leeswijzer</i>	3
2. <i>Inleiding</i>	4
3. <i>Kaderstelling op de exploitatie - Meerjarenperspectief 2024-2027</i>	5
3.1 <i>Aangevraagde middelen 2024 e.v. voor nieuw beleid</i>	7
3.2 <i>Aanvullende dekkingsbronnen voor een sluitende begroting</i>	10
3.3 <i>Eindconclusie gepresenteerd meerjarenperspectief 2024 – 2027</i>	11
4. <i>Kaderstelling op de Investeringen en schuldquote</i>	12
4.1 <i>Sturen op investeringen 2024 – 2027</i>	12
4.2 <i>Investeringsplafond</i>	13
4.3 <i>Gebruik van het investeringsplafond</i>	13
5. <i>Kaderstelling op de organisatie - Aanpassen ambities aan beschikbare ambtelijke capaciteit</i>	16
6. <i>Overige uitgangspunten begroting 2024</i>	17
<i>Bijlage 1: Overzicht door het college als noodzakelijk benoemde ontwikkelingen</i>	18
<i>Bijlage 2: Meerjaren Investeringsplanning 2024 - 2027</i>	24

1. Leeswijzer

De Kadernota 2024 is het eerste product dat vorm geeft aan het begrotingsjaar 2024 en verder.

Woerden kent wat betreft de Planning & Control cyclus in een begrotingsjaar de volgende producten:

- a. Kadernota met daarin de Kaderstelling voor de meerjarenbegroting 2024-2027
- b. Begroting 2024 – 2027 (autorisatie budgetten en afspraken over resultaten)
- c. Voorjaarsrapportage (financiële stand van zaken lopende begrotingsjaar en de tussentijdse beleidsverantwoording tot en met april).
- d. Najaarsrapportage (financiële en beleidsmatige ontwikkelingen in het lopende begrotingsjaar tot en met augustus).
- e. Jaarrekening (verantwoording financieel en beleidsmatig na afloop van het begrotingsjaar).

In dit document worden de uitgangspunten voor het opstellen van de begroting 2024 ter besluitvorming voorgelegd. Vorig jaar was de kadernota beleidsarm omdat hij was opgesteld voordat een nieuw college geformeerd was. Dit jaar ligt er weer een reguliere kadernota voor. Het startpunt van de kadernota is de meerjarenraming 2024-2027 van de in november 2022 vastgestelde begroting 2023. Na vaststelling van de begroting zijn er door de gemeenteraad een aantal besluiten genomen met financiële doorwerking in de jaren 2024 en verder. Ook zijn er aanpassingen geweest van de algemene uitkering middels de september- en decembercirculaire. Als laatste worden de effecten van de Voorjaarsrapportage 2023 ook in het financiële perspectief verwerkt. Bij het opstellen van deze kadernota waren de financiële effecten van de meicirculaire 2023 nog niet bekend. Over de gevolgen van de meicirculaire zal zo snel als mogelijk een Raadsinformatiebrief worden opgesteld.

In hoofdstuk 2 staat de Inleiding van deze Kadernota die ook de belangrijkste conclusies van deze Kadernota bevat. Hoofdstuk 3 is het financieel gedreven hoofdstuk waarbij het Meerjarenperspectief wordt doorgerekend en conclusies worden getrokken. Ook staat in dit hoofdstuk opgenomen welke stappen nog gezet zullen worden om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen. Hoofdstuk 4 bevat een beschouwing over de ontwikkeling van de schuldquote. Er wordt ingegaan op beheersing van de schuldenlast door kapitaalsintensieve ontwikkelingen opnieuw te prioriteren en met een richtinggevend investeringsplafond te gaan werken.

In de afgelopen maanden is met een raadswerkgroep gesproken over de toenemende werkdruk bij het ambtelijk apparaat door o.a. de krapte op de arbeidsmarkt. Hoofdstuk 5 gaat in op de daarop te nemen maatregelen.

In hoofdstuk 6 worden de overige financiële uitgangspunten toegelicht die bij het opstellen van de begroting 2024 – 2027 gehanteerd zullen worden.

2. Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2024 van de gemeente Woerden. Deze Kadernota wordt gekenmerkt door de verregaande (financiële) gevolgen van vooral exogene factoren waardoor het financieel perspectief sterk afwijkt van de vorige vastgestelde begroting 2023 – 2026. Daarbij zijn de financiële consequenties nog niet volledig in beeld omdat de gevolgen van de Meicirculaire 2023 op moment van verschijnen van deze Kadernota nog niet doorgerekend zijn. De exogene factoren waar vooral op bedoeld wordt zijn met name:

- Onzekerheid rondom economische ontwikkeling (stagnatie of groei).
- Stijgende kosten van Jeugdzorg en andere onderdelen in het sociaal domein.
- Hoge inflatie, ontstaan door de Oekraïne-oorlog en inmiddels doorwerkend in de gehele breedte van de bedrijfsvoering van gemeente Woerden.
- Krapte op de arbeidsmarkt waardoor dienstverlening van het ambtelijk apparaat steeds meer onder druk staat.
- De financieringsmethodiek van het Rijk die aan wijziging onderhevig is en wat tot onzekerheden leidt en op termijn tot negatieve effecten.

Mondiale economische ontwikkelingen en politieke keuzes op nationaal niveau zijn niet of nauwelijks door ons te beïnvloeden. Maar waar wij zelf verantwoordelijkheid dragen, dienen wij ook zelf oplossingen te bieden. Daarom stellen wij voor ombuigingen te vinden voor het realiseren van een sluitend meerjarenperspectief in de nog op te stellen begroting 2024 – 2027. Want deze Kadernota biedt dit sluitende perspectief nog niet. Maatregelen die ertoe moeten leiden de komende begroting sluitend te krijgen, dienen ook om de druk op de organisatie te verlagen; het jaarlijkse takenpakket dient naar beneden bijgesteld te worden.

Ook de recent verstuurde Raadsinformatiebrief over de schuldquote krijgt aandacht in deze Kaderbrief omdat het terugbrengen van ambities ook een positief effect kan hebben op de schuldenlast en dus de schuldquote.

Deze Kadernota geeft meer inhoud en duidelijkheid met betrekking tot bovengenoemde ontwikkelingen en vanzelfsprekend kaderstelling met betrekking tot het opstellen van de begroting 2024-2027. De belangrijkste kaders die daarbij gehanteerd worden zijn:

1. Richting geven aan een sluitende meerjarenbegroting.
2. Beheersing van de schuld en de schuldquote.
3. Ambities van de organisatie baseren op de beschikbare ambtelijke capaciteit.

3. Kaderstelling op de exploitatie - Meerjarenperspectief 2024-2027

In de komende tabellen met bijbehorende toelichting wordt het actuele meerjarenperspectief 2024 – 2027 in stappen opgebouwd, startend met de als laatste vastgestelde Meerjarenbegroting 2023 – 2026. Deze sloot in de eerste drie jaren 2023 -2025 met een positief saldo. Door aanpassingen in het Gemeentefonds en de gevolgen voor het zogeheten Ravijnjaar 2026 sloot dit laatste jaar met een negatief resultaat.

Door de resultaten van de voorjaarsrapportage 2023 zijn de bijstellingen in het lopende begrotingsjaar 2023, met daarbij ook de gevolgen voor de latere jaren, opgenomen. Dit leidt tot het volgende financiële eerste beeld.

Omschrijving (+/+ = voordelig, -/- is nadelig)	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo 2023 - 2026 inclusief Collegewerkprogramma en Noodfonds	382	526	2.468-	2.468-
Begrotingssaldo vóór Voorjaarsrapportage 2023	341	425	2.565-	2.565-
Subtotaal aanvragen voorjaarsrapportage	724-	824-	1.120	1.120
Begrotingssaldo ná Voorjaarsrapportage 2023	383-	399-	1.445-	1.445-

TABEL 1. SALDO NA VOORJAARSRAPPORTAGE

Het saldo na gereedkomen van de voorjaarsrapportage is het startpunt voor de Kadernota 2024. Voor de jaarschijf 2027 is als uitgangspunt de jaarschijf 2026 genomen. Hierin is ook opgenomen de aangekondigde ‘demping van het ravijn’ voor 2027.

In onderstaande tabel zijn de ontwikkelingen opgenomen die als onvermijdelijk zijn aangemerkt. In principe worden deze 1-op-1 verwerkt in de Begroting 2024-2027. In Bijlage 1 zijn deze posten nader toegelicht.

Omschrijving (+/+ = voordelig, -/- is nadelig)	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo ná Voorjaarsrapportage 2023	383-	399-	1.445-	1.445-
Kadernota 2024 - noodzakelijk				
KN 2024 noodzakelijk - Uitgaven programma 1	548-	393-	319-	319-
KN 2024 noodzakelijk - Uitgaven programma 2	310-	300-	300-	300-
KN 2024 noodzakelijk - Uitgaven programma 3	8.155-	8.145-	7.819-	7.649-
KN 2024 noodzakelijk - Uitgaven programma 4	-	30	30	30
KN 2024 noodzakelijk - Uitgaven programma 5	-	15	15	15
KN 2024 noodzakelijk - Uitgaven programma 6	54-	14-	14-	14-
KN 2024 noodzakelijk - Uitgaven programma 7	-	-	-	-
KN 2024 noodzakelijk - Uitgaven programma Overhead	162-	162-	162-	162-
KN 2024 noodzakelijk - Hogere leges reisdocumenten	190	200	200	200
KN 2024 noodzakelijk - Compensatie BUIG - indexatie	246	246	246	246
Aanvragen Kadernota - kapitaallasten	191-	191-	191-	191-

Subtotaal aanvragen Kadernota (noodzakelijk)	8.983-	8.713-	8.314-	8.144-
Begrotingssaldo ná aanvragen Kadernota 2024 (noodzakelijk)	9.366-	9.112-	9.759-	9.589-

TABEL 2. DOOR COLLEGE NOODZAKELIJK GEACHTE UITGAVEN

In de afgelopen jaren zien we dat meer uren aan de exploitatie worden toegerekend dan in de begrotingen worden geraamd. Reden is dat er minder uren op projecten worden geschreven en de gehanteerde urennorm te hoog is. Het effect hiervan wordt momenteel in kaart gebracht maar zal pas bij het opstellen van de begroting als beïnvloedbare post worden verwerkt.

Een aantal dekkingsbronnen voor het hiervoor genoemde tekort zijn vrij zeker en worden daarom meegerekend als voordeel:

Omschrijving (+/+ = voordelig, -/- is nadelig)	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo ná aanvragen Kadernota 2024 (noodzakelijk)	9.366-	9.112-	9.759-	9.589-
Dekkingsbronnen ('hard')				
KN 2024 Aannee dat kostenstijging Fermwerk (stijging minimuloon / WSW) gecompenseerd wordt via rijksbijdrage	3.800	3.800	3.800	3.800
KN 2024 Dekking kosten hervormingsagenda uit stelpost op programma 7	500	500	500	500
KN 2024 Dekking kosten hervormingsagenda uit hogere rijksbijdrage (afspraken Rijk - VNG)	1.291	1.197	838	805
KN 2024 Dekking kosten beschermd wonen uit Algemene Uitkering	864	864	864	864
Subtotaal 'harde' dekkingsbronnen Kadernota	6.455	6.361	6.002	5.969
Saldo Kadernota inclusief 'harde dekkingsbronnen'	2.911-	2.751-	3.757-	3.620-

TABEL 3. ZEKER GEACHTE DEKKINGSBRONNEN

Naast de door het college noodzakelijk geachte extra uitgaven (tabel 2) en de voorziene dekking daarvoor (tabel 3) zijn er ook wensen voor nieuw beleid. Deze wensen zijn in onderstaande tabel weergegeven:

3.1 Aangevraagde middelen 2024 e.v. voor nieuw beleid

Omschrijving (+/+ = voordelig, -/- is nadelig)	2024	2025	2026	2027
Saldo Kadernota inclusief 'harde dekkingsbronnen'	2.911-	2.751-	3.757-	3.620-
Kadernota 2024 - nieuw beleid				
1 Integraal VeiligheidsPlan 2023 - 2026	357-	357-	357-	357-
2 Uitbreiding aantal BOA's	85-	85-	85-	85-
3 Omvormen straatmeubilair (palen) naar modulaire onderdelen	10-	-	-	-
4 Vervangen van verkeersborden naar composite uitvoering (ivm. diefstal en schades)	15-	-	-	-
5 Onderzoeksbudget Oostelijke Randweg	200-	-	-	-
6 Uitbreiding formatie Ecologie	35-	35-	35-	35-
7 Planstudie fietsmaatregelen uit Meerjarenverkeersmaatregelenplan	100-	-	-	-
8 Laadvisie (scenario 3)	479-	287-	286	377
9 Toekomst stadserf Woerden	100-	-	-	-
10 scenario-onderzoek Aula begraafplaats Rijnhof	30-	-	-	-
11 MAG Cultuur - Brede cultuureducatie	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
11 MAG Cultuur - Welbevinden jongeren - kunst en cultuur	25-	25-	25-	25-
11 MAG Cultuur - Muziekmatch	30-	30-	30-	30-
11 MAG Cultuur - Kunstmenu Zilver	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
11 MAG Cultuur - Bibliotheek	35-	35-	35-	35-
11 MAG Cultuur - Cultuurplatform Cultuurmakelaar (CPW)	50-	50-	50-	50-
12 Stadsmuseum	20-	20-	20-	20-
13 Bibliotheek	25-			
14 Netcongestie	44-	44-	44-	44-
15 Organisatieversterking	2.000-	2.000-	2.000-	2.000-
16 Invorderingskosten	20-	20-	20-	20-
17 SH - Taakstelling WoerdenSport		200-	200-	200-
17 SH - Kostendekkende evenementen	20-	20-	20-	20-
17 SH - gymzaal Noord (Oudeland) afstoten (uitstel)	37-	-	-	-
17 SH - Klompgelden bruggen	10-	10-	10-	10-
17 SH - Optimaliseren brugbedieningstijden	35-	35-	35-	35-
17 SH - Bomenonderhoud anders	50-	50-	50-	50-
17 SH - Inkomensvoorziening (zie onvermijdelijke posten)	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
17 SH - Sociale Werkvoorziening (zie onvermijdelijke posten)	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
17 SH - Re-integratie (zie onvermijdelijke posten)	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Subtotaal aanvragen Kadernota (nieuw beleid)	3.812-	3.303-	2.730-	2.639-
Begrotingssaldo ná aanvragen Kadernota 2024 (nieuw beleid)	6.723-	6.054-	6.487-	6.259-

Toelichting per onderwerp:

1. Iedere vier jaar wordt een Integraal VeiligheidsPlan (IVP) opgeleverd, waarin we met de verschillende partners op het gebied van veiligheid afspreken hoe we gaan samenwerken aan een veilig en leefbaar Woerden en wat de prioriteiten zijn voor de komende vier jaar. In het plan zijn vier prioriteiten opgenomen en drie scenario's per plan geschetst. De door afdeling OOV geadviseerde scenario's leiden tot een structurele kostenstijging van € 357.000.
2. In de begrote loonsom voor 6 fte BOA is de afgelopen jaren een mismatch ontstaan waardoor de loonsom voor BOA's niet aansluit op de werkelijke formatiekosten. In de te realiseren bezetting zijn vijf medior BOA's nodig en een BOA in een seniorrol. In de huidige arbeidsmarkt liggen de salarissen duidelijk hoger dan bij ons. Ook kent de markt een onregelmatigheidstoeslag waar in de gemeente een beperktere regeling geldt.
3. Bij ernstige beschadiging moeten de huidige palen volledig worden vervangen. Door over te stappen op modulaire palen is vervanging eenvoudiger, duurzamer en op termijn goedkoper.
4. Door over te stappen naar composiet verkeersborden zijn herstelwerkzaamheden in de toekomst beter en duurzamer uit te voeren.
5. Voor dit onderzoek is eerder een investeringskrediet opgezet. Echter, het is niet toegestaan om een investeringskrediet te gebruiken voor alleen een onderzoek als nog niet zeker is of de uitvoering daadwerkelijk gaat plaatsvinden. Daarom moet het krediet worden gesloten en een exploitatiebudget geopend.
6. In het coalitieakkoord is de wens voor het aannemen van een eigen ecooloog opgenomen. Ecologie is een actueel en groeiend thema dat binnen de gemeentelijke organisatie nog niet is belegd. De kennis en kunde ontbreekt daarmee om dit thema voldoende te kunnen invullen bij beheertaken en (nieuwbouw-)projecten.
7. Om Woerden bereikbaar, veilig en leefbaar te houden zijn investeringen nodig in onze infrastructuur. De Verkeersvisie 2030 en het daarvan afgeleide Meerjaren-verkeersmaatregelenplan (MVP) vormen daarvoor de basis. Cf. de Verkeersvisie heeft de fietsinfrastructuur daarbij prioriteit. Om niet achterop te raken in investeringen moeten elk jaar meerdere planstudies (incl. participatie) worden uitgevoerd naar maatregelen uit het MVP. Deze leiden dan tot een raadsvoorstel voor realisatie. In 2024 moeten planstudies worden uitgevoerd naar 1) een vrijliggende fietsinfrastructuur langs de Hoge Rijndijk, 2) het inrichten van de Polderbaan als hoofd fietsroute en 3) het omvormen van de Van der Valk Boumanlaan naar een fietsstraat.
8. In de Nationale Agenda Laadinfrastructuur is afgesproken dat iedere gemeente een integrale visie op laadinfrastructuur heeft vastgesteld, samen met een plaatsingsbeleid voor laadinfrastructuur. De laadvisie geeft richting aan de aanpak en strategie om te komen tot een dekkend, betrouwbaar, toekomstbestendig, veilig en betaalbaar netwerk. Op deze manier kan voldaan worden aan de laadbehoefte voor de komende jaren. In deze kadernota wordt gerekend met het scenario 3 uit het Raadsvoorstel Laadvisie. Voor een nadere toelichting op de verschillen tussen scenario 1 en scenario 3 wordt verwezen naar het genoemde raadsvoorstel.
9. Het stadserf Woerden loopt qua huisvesting (duurzaamheid, energielabel, Arbo etc) op zijn laatste benen. De laatste jaren is slechts minimaal onderhoud gedaan omdat rekening gehouden wordt met nieuwbouw op de huidige locatie of verplaatsing naar een andere plek in de gemeente. Om dit vraagstuk te kunnen beantwoorden moet onderzoek gedaan worden naar de verschillende mogelijkheden om een gedegen advies te kunnen opstellen. Gelet op de complexiteit van het vraagstuk en de betrokkenheid van meerdere stakeholders is hiervoor een externe deskundige nodig. Daarnaast moet een projectleider (extern) aangetrokken worden om het proces te begeleiden.
10. De aula voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd (uitstraling, energieverbruik, ouderdom). In het vastgestelde beleidsplan Begraven (2020) is vastgelegd dat Rijnhof de begraafplaats voor de toekomst is. Nieuwe vormen van begraven zijn van start gegaan of gaan in 2023 van start (m.n. natuurbegraven). Er zijn volop kansen om de huidige aula te optimaliseren en multifunctioneel te gaan gebruiken. Hier is een goed onderzoek voor nodig.

11. Voor de cultuur budgetten 1) Brede cultuureducatie, 2) Welbevinden jongeren door inzet kunst en cultuur, 3) Muziekmatch, 4) Kunstmenu Zilver, 5) bibliotheek leesconsulent/NPOmiddelen, en 6) cultuurmakelaar geldt dat wij dekking voor deze middelen zoeken (en verwachten) via de brede SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK GALA). Deze activiteiten worden opgenomen in de uitvoeringsagenda MAG, welke op dit moment wordt uitgewerkt, omdat deze activiteiten bijdragen aan de hierin opgenomen doelen en resultaten. De uitvoeringsagenda MAG geldt als Plan van Aanpak voor de aanvraag van de brede SPUK. Definitieve toekenning van dit budget door het Rijk vindt echter pas in oktober plaats. Op dat moment zijn de afspraken met de organisaties voor het komende jaar al gemaakt. Wanneer de brede SPUK niet wordt toegekend betekent dit dus dat we het risico lopen dat voor een deel van de al ingezette activiteiten geen dekking is terwijl we wel een redelijke afbouwtermijn in acht moeten nemen. Dit geldt met name voor de activiteiten die nu nog niet structureel in de begroting zijn opgenomen als uitgave. Daarom houden we deze budgetten hier zichtbaar als risico. De verwachting is dat dekking via de brede SPUK en de MAG gevonden kan worden. Mocht dit niet zo zijn dan zal voor het komende jaar alsnog dekking gevonden moeten worden via de algemene middelen. Voor de jaren erna zal dan een brede afweging gemaakt moeten worden tussen deze activiteiten en de overige activiteiten en ambities uit de uitvoeringsagenda MAG.
12. Betreft versterking bedrijfsvoering. Het stadsmuseum beschikt over 1,5 fte incl. directie. Daarnaast leunt zij voor alle activiteiten op vrijwilligers. Voor Marketing en communicatie om het publiek beter te bereiken en toerisme te stimuleren, is geen ruimte in de formatie. De basisorganisatie moet hiertoe versterkt worden met een specialist marketing/communicatie en een fondswerver, voor versterking van de vitale binnenstad en voor het stimuleren van extra eigen inkomsten, om private middelen te betrekken voor programmering die bijdraagt aan inclusie en toegankelijkheid. Daarnaast geldt dat de nieuwe SPUK-regelingen leiden tot een grotere administratieve last voor monitoring en verantwoording richting Rijk. Hier is de organisatie niet op ingericht.
13. Het Rijk zet in op versterking van het landelijk bibliotheekstelsel. Hieraan gekoppeld is een innovatieagenda met een zorgplicht voor provincies en gemeenten per 1-1-2025. Voor Woerden zetten we in op de uitwerking van de 'huizen van Woerden' in verbinding met het sociaal domein, met passende huisvesting en versterking van de dienstverlening in de kernen. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan informatiepunt digitale overheid, basisvaardigheden vanuit een gezinsaanpak, en bibliotheek op School. Vanaf 2025 zijn er structurele extra bijdragen uit het Gemeentefonds. Om in 2024 voorbereidend werk te kunnen verrichten is versterking van de bibliotheekorganisatie noodzakelijk in de vorm van een medewerker HR en een medewerker facilitair. De helft van de hiermee gemoede kosten dekt de bibliotheek uit eigen middelen voor innovatie. Deze middelen zijn beperkt gezien de minimale tarieven die de gemeente Woerden hanteert voor bibliotheekwerk; landelijk gemiddeld is € 13-14 per inwoner. Woerden rekent met ca. € 11. Voor de andere helft van de incidentele kosten vraagt de bibliotheek de drie regiogemeenten om naar rato van het aantal inwoners bij te dragen. Voor Woerden betekent dit een incidentele extra bijdrage in 2024 van € 25.000.
14. Door congestie op het elektriciteitsnet dreigt vertraging voor diverse projecten (bedrijventerreinen, woningbouw). Als gemeente is daar weinig invloed op uit te oefenen, anders dan via (mogelijk) proefprojecten i.s.m. Stedin en provincie over alternatieve vormen van energieopslag. Een tweede oplossingsrichting is het zoeken naar mogelijkheden buiten het reguliere elektriciteitsnet om. Daar moet aan gewerkt worden om de ruimtelijke projecten niet op slot te zetten. Voor de bestaande duurzaamheidsambitie 4.12.4 (innovatieve vormen van netgebruik en opslag) is geld beschikbaar en wordt iemand voor 1 d/wk ingezet. Deze persoon zal daarnaast 3d/wk kunnen/moeten werken aan het hier geschetste probleem, dat niet (direct) een duurzaamheids- maar wel een energievraagstuk is en dat opgelost moet worden als randvoorwaarde voor andere ambities. "
15. Afgelopen jaar bleek de organisatie steeds verder onder druk te komen wat o.a. merkbaar was aan een groter personeelsverloop en door een stijgend ziekteverzuim. Het gevolg daarvan is dat taken lang niet altijd volgens planning uitgevoerd worden en ambities (ambtelijk) naar beneden bijgesteld. Hierop is een analyse gemaakt en aan de hand hiervan zijn met zowel het College als met de Raadswerkgroep Organisatie gesprekken gevoerd en oplossingen verkend.

De richting die gekozen wordt is om allereerst ambities te verlagen op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen en versterken van de sociale cohesie. Daarnaast is het voor de andere exogene ontwikkelingen en weeffouten uit het verleden nodig om een beperkte groei door te maken, waarvoor in deze Kadernota structurele middelen worden aangevraagd. Zie voor een verdere toelichting Hoofdstuk 5 van deze Kadernota.

16. Het is een sterke wens om het proces rondom de invordering te wijzigen in het kader van Vroegsignalering van schulden. De AVG staat niet toe dat team Belastingen informatie deelt met team Schuldhelpverlening. De gerechtsdeurwaarder mag een inwoner wel doorverwijzen naar hulp/ondersteuning. Hierom zal de deurwaarder eerder in het proces betrokken worden. Dit heeft als gevolg dat de kosten voor de deurwaarder zullen toenemen.
17. In de Strategische Heroriëntatie zijn diverse taakstellende bezuinigingen opgenomen. Destijds is al de kanttekening geplaatst dat een aantal van de door AEF aangedragen bezuinigingsmaatregelen in de praktijk niet haalbaar is. Dat blijkt nu ook het geval. Om deze reden wordt voorgesteld de genoemde bezuinigingsposten te schrappen.

Het totaal van alle noodzakelijk geachte uitgaven, dekkingsbronnen en wensen voor nieuw beleid, leidt tot een tekort van € 6,7 miljoen in 2024, aflopend naar € 6,3 miljoen in 2027. Onderstaand wordt richting geven op welke wijze dit tekort gedicht kan worden.

3.2 Aanvullende dekkingsbronnen voor een sluitende begroting

Onderstaande potentiële dekkingsbronnen kunnen ingezet worden ter dekking van het bovenvermelde tekort.

	Keuze dekkingsbronnen	2024	2025	2026	2027
1	Schrappen Storting in algemene reserve - a.g.v. verlies verkoop Carrosserieweg 1	257	265		
2	Schrappen Aanvullende storting Alg. Reserve bij Begroting 2023	3.000	4.000		
3	Verlagen kapitaallasten betere timing investeringen*	1.000	1.000	1.000	1.000
4	Schrappen beleidskeuzes (nader in te vullen per domein)	500	500	500	500
5	OZB verhogen met CPI (8%), terwijl kosten verhoogd worden met CEP (gemiddeld 4,2%)	500	500	500	500
6	Meicirculaire 2023	P.M.			
7	Inzetten van Specifieke Uitkeringen / Rijksbijdragen	P.M.			
	Subtotaal dekkingsbronnen	5.257	6.265	2.000	2.000

* Dit vraagt uitstel en/of afstel van reeds geplande investeringen. Zie hoofdstuk 4 voor kaderstelling op dit onderwerp

Ad 1: In 2017 is het gebouw van de toenmalige Sluisgroep verkocht met een verlies, wat toen onttrokken is aan de Algemene Reserve (AR). Ter dekking hiervan is afgesproken om in de jaren 2018-2025 weer jaarlijks een bedrag toe te voegen aan de AR. Omdat in 2021 en 2022 de positieve jaarrekeningresultaten van respectievelijk € 2,7 miljoen en € 4,3 miljoen ook in de Algemene Reserve gestort zijn (2022 o.v.b. van ongewijzigde vaststelling door de raad), kan overwogen worden om deze stortingen te schrappen.

Ad 2: Bij de begroting 2023 is ervoor gekozen om de overschotten die toen zichtbaar waren in de jaarschijven 2024 en 2025 te storten in de Algemene Reserve ter versterking van het vermogen. Door de

genoemde ontwikkelingen is van overschotten geen sprake meer, daarom het voorstel deze posten nu ter dekking van tekorten aan te wenden.

Ad 3: Het college is voornemens om de 'boeggolf' in de investeringen realistischer te plannen. Naar verwachting zal dit ook een positief effect hebben op de kapitaallasten. Door uitstel van investeringen gaan de kapitaalslasten namelijk pas in een later jaar op de exploitatie drukken. Bij afstel vervallen uiteraard ook de bijbehorende kapitaallasten. In het laatste geval zullen keuzes gemaakt moeten worden welke investeringen geschrapt kunnen worden.

Ad 4: Het college kan nog kritisch door de huidige beleidskeuzes gaan om te beoordelen welk huidig beleid geschrapt kan worden. Het bedrag van € 500.000 is een globale schatting.

Ad 5: Voor de kostenstijgingen in de begroting hanteren we gemiddeld 4,2% (gedifferentieerd naar loon-, materiaal, en investeringen). Als we conform de afgelopen jaren voor de OZB de indexatie op basis van CPI handhaven (8%), levert dit een voordeel op van 3,8%.

Ad 6: Naar verwachting zal de meicirculaire nog een positief effect hebben, maar het is nog niet duidelijk hoe groot dit effect is.

Ad 7: Inzetten van nieuwe rijksbijdragen (bijv. Specifieke Uitkeringen) ter dekking van kosten die wij op dit moment uit eigen middelen financieren. Hierbij denkt het college onder meer aan de middelen vanuit de SPUK CDOKE (uitvoeringskosten klimaatakkoord) en de SPUK GALA (Gezond en Actief Leven akkoord). Uiteraard kan dit alleen voor zover de voorwaarden van deze SPUK's dit toelaten.

Bij de nadere doorrekeningen die gemaakt worden voor de begroting 2024-2027 zal bepaald worden in hoeverre bovenstaande dekkingsbronnen nodig zijn om te komen tot een sluitende begroting.

3.3 Eindconclusie gepresenteerd meerjarenperspectief 2024 – 2027

De begrotingssaldi van de verschillende jaren variëren met de huidige inzichten tussen de € 6,1 en € 6,7 miljoen negatief. Opnieuw wordt benadrukt dat met deze saldi nog geen rekening gehouden wordt met de naar verwachting positieve effecten van de meicirculaire 2023.

Om te voldoen aan de eisen die de Provincie stelt met betrekking tot de meerjarenbegroting dient minimaal het eerste begrotingsjaar sluitend te zijn. Als daaraan voldaan wordt, blijft gemeente Woerden onder het reguliere repressieve toezicht vallen

Met de gepresenteerde meerjarensaldi is het gewenst om het gesprek te voeren over de lijst van aanvullende dekkingsmiddelen om tot een sluitende begroting te komen. Mochten de effecten van de meicirculaire en het aanwenden van aanvullende dekkingsbronnen onvoldoende blijken te zijn, dan zal het nodig zijn om budget voor (nieuw) beleid te schrappen. Richtinggevende uitspraken hierover kunnen bij het opstellen van de primaire begroting 2024 - 2027 verwerkt worden.

Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Nog niet sluitend Meerjarenperspectief 2024 -2027 (pagina 7)

Effecten meicirculaire verwerken

Aanwenden aanvullende dekkingsbronnen

Verlagen budgetten voor (nieuw) beleid

Presenteren sluitende begroting 2024 - 2027

4. Kaderstelling op de Investerings en schuldquote

Strategische Heroriëntatie

Bij de Strategische Heroriëntatie/begroting 2021-2024 is een pakket aan maatregelen vastgesteld die tot doel heeft de financiële positie op langere termijn gezond te houden. Dit betreft zowel een sluitende meerjarenbegroting op langere termijn als het omlaag brengen van de Schuldquote tot 150% in 2030.

Financiële verordening

In de Financiële Verordening 2023 is een signaleringswaarde/streefwaarde voor de schuldquote vastgesteld. Voor de schuldquote gelden als basis de volgende signaleringswaarden:

- Signaleringswaarde 1: 130%
- Signaleringswaarde 2: 150%

Begroting 2023

In de Begroting 2023 is aangegeven dat het meerjarenperspectief uitkomt op een schuldquote van 188% in 2032. Deze stijging wordt met name verklaard door de hoge investeringen in de Rembrandtbrug en het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Daarbij is wel nadrukkelijk aangegeven dat het College maatregelen zal nemen om de schuldquote weer onder de 150% te krijgen. Dit is dan ook het uitgangspunt dat gehanteerd wordt bij het opstellen van de begroting 2024-2027. Dit is verder toegelicht in de Raadsinformatiebrief 'Aanpak Verlaging Schuldquote' van 4 april 2023

4.1 Sturen op investeringen 2024 – 2027

Om de schuldpositie beheersbaar te houden moeten we keuzes maken, die soms pijnlijk zullen zijn. Concreet willen we hiervoor de volgende acties in gang zetten:

- Onderscheid maken tussen noodzakelijke investeringen (om kwaliteitsniveau op orde te houden) en gewenste investeringen (politieke keuzes).
- In basis doen we de noodzakelijke investeringen wél, t.a.v. de politieke keuzes moeten we terughoudend zijn.

Onder de noodzakelijke investeringen verstaan we in ieder geval:

- Investerings in de buitenruimte, op basis van een Meerjaren Investeringsprogramma, waarbij het door de raad te bepalen onderhoudsniveau leidend is. En waarbij rekening gehouden wordt met de Total Cost of Ownership (de totale kosten van het actief gedurende de gehele gebruiksduur).
- Investerings in Onderwijshuisvesting, conform het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan.
- Investerings in gebruiksmiddelen, zoals laptops en telefoons, maar ook bijvoorbeeld het wagenpark. Wel kunnen we de gebruiksduur kritisch beoordelen, maar uiteraard kunnen deze vervangingsinvesteringen niet geheel geschrapt worden.

4.2 Investeringsplafond

Zoals in de RIB 'Aanpak Verlaging Schuldquote' vermeld, wil het college met een investeringsplafond gaan werken. Om richting te geven aan de omvang van het investeringsplafond wordt gekozen voor de volgende berekeningswijze:

Berekening investeringsplafond (Bedragen x € 1.000)		
1	Begrotingssaldo	-
2	+ vaste storting in de algemene reserve (geen uitgaven)	2.000
3	+ afschrijvingskosten (geen uitgaven)	11.000
4	+ 3% van de totale baten (excl. reserves) - 'inflatiebijstelling'	5.000
5	+ 3% van de totale baten (excl. reserves) - toegestane stijging schuldquote	5.000
Toegestane investeringsplafond		23.000

- *Ad 1: Een positief begrotingssaldo kan ingezet worden voor het doen van investeringen.*
- *Ad 2: De jaarlijkse storting in de Algemene Reserve van € 2 miljoen is wel onderdeel van het begrotingssaldo, maar is geen uitgaande kasstroom. Dit bedrag kan daarom ingezet worden om investeringen te doen.*
- *Ad 3: De afschrijvingskosten zijn wel onderdeel van het begrotingssaldo, maar zijn geen uitgaande kasstroom. Dit bedrag kan daarom ingezet worden om investeringen te doen.*
- *Ad 4: Omdat de begrotingsomvang jaarlijks stijgt, met name door inflatie maar ook door toegenomen taken, kan de schuld ook verhoudingsgewijs meestijgen. De schuldquote (netto schuld gedeeld door totale baten) blijft dan stabiel.*
- *Ad 5: In de jaarrekening 2022 komt de schuldquote uit op 107%. Wanneer een correctie gemaakt wordt voor de incidentele baten uit Oekraïne en Energietoelagen zou de schuldquote rond de 112% uitkomen. Er is hiermee dus nog ruimte onder de streefwaarde van 130%. Deze ruimte is ook nodig, gezien de omvangrijke investeringsopgave die nog wel voor ons ligt.*

Het investeringsplafond is niet in beton gegoten. Concreet hanteren wij als spelregel dat het gemiddelde over de vier begrotingsjaren binnen dit plafond moet blijven. In afzonderlijke jaren kan het investeringsniveau dus hoger liggen. De bedragen van dit investeringsplafond zullen jaarlijks herijkt worden.

4.3 Gebruik van het investeringsplafond

Op het gebied van de investeringen zien wij op dit moment een aantal grote ontwikkelingen:

- Forse prijsstijgingen voor bouwmaterialen, mede als gevolg van de hoge energieprijzen.
- Een oplopende 'boegolf' aan investeringskredieten die in eerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, maar waarvan de uitvoering vertraagd is.
- Een veelheid aan nieuwe ambities.

Zoals in paragraaf 4.2 vermeld is het college voornemens om de investeringen te begrenzen met een investeringsplafond, om zodoende de schuldquote beheersbaar te houden. In 2022 en 2023 zijn reeds stappen gezet om 'de lucht eruit te persen' en te komen tot een realistischere schuldquote. Tegelijkertijd merken wij dat dit een lastig proces is. Door de krapte in de organisatie maar ook door langere procedures, participatietrajecten of schaarste in materialen en planningsoptimisme blijken investeringen toch nog steeds door te schuiven in de tijd.

In Bijlage 2 bij deze Kadernota is de Meerjaren Investeringsplanning 2024-2027 (MIP) opgenomen. In deze MIP is nu ook aangegeven in welk jaar de werkelijke uitgaven van het betreffende investeringskrediet worden verwacht. Dit leidt samengevat tot het volgende beeld:

Bedragen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027	2028*	Totaal
<i>Lopende kredieten (uit jaarschijven t/m 2023)</i>	35.371	18.910	10.233	-	-		64.514
<i>Vervangingsinvesteringen en Nieuwe investeringen</i>							
Jaarschijf 2024		17.801	5.038				22.839
Jaarschijf 2025			14.691	4.813			19.504
Jaarschijf 2026				17.323	4.363		21.686
Jaarschijf 2027					14.829	1.363	16.192
<i>Riolering</i>							
Jaarschijf 2024		4.750	1.543				6.293
Jaarschijf 2025			4.994	1.543			6.537
Jaarschijf 2026				3.926	1.407		5.333
Jaarschijf 2027					4.026	1.253	5.279
<i>Afval en reiniging</i>							
Jaarschijf 2024		455					455
Jaarschijf 2025			210				210
Jaarschijf 2026				1.055			1.055
Jaarschijf 2027					605	-	605
<i>Begraven</i>							
Jaarschijf 2024							-
Jaarschijf 2025			40				40
Jaarschijf 2026							-
Jaarschijf 2027							-
<i>Totaal investeringen</i>	35.371	41.916	36.749	28.660	25.230	2.616	170.542
<i>Investeringsplafond</i>	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000		115.000
<i>Overschrijding investeringsplafond</i>	12.371	18.916	13.749	5.660	2.230		52.926

* Dit betreft alleen de uitgaven in 2028 die voortkomen uit de investeringsaanvragen 2027.

Het college is voornemens om het investeringsplafond zoals hierboven beschreven kaderstellend te gebruiken bij het opstellen van de investeringsplanning in de begroting 2024-2027. Zoals in de RIB schuldquote aangegeven is het dogmatisch toepassen van een dergelijk plafond onverstandig. Het mag er bijvoorbeeld niet toe leiden dat de 'total cost of ownership' van bezittingen in onze gemeente hierdoor omhooggaat en het moet ook niet tot onveilige situaties leiden. Daarnaast vraagt het goede analyse om te bepalen welke investeringen op enige termijn onvermijdelijk zijn en daarmee op zijn best uitgesteld kunnen worden. En welke investeringen na heroverweging van kosten en maatschappelijke baten mogelijk geschrapt kunnen worden.

Tot slot wil het college een lijst maken met nieuwe investeringen die zij wenselijk of zelfs noodzakelijk acht voor Woerden op de langere termijn. Zodat de raad ook kan inschatten hoe zich dat verhoudt tot de investeringsruimte die er komende jaren nog past binnen het voorgestelde plafond. Deze mogelijke nieuwe investeringen zijn dus nog niet opgenomen in bovenstaande tabellen.

5. Kaderstelling op de organisatie - Aanpassen ambities aan beschikbare ambtelijke capaciteit

Afgelopen jaar bleek de organisatie steeds verder onder druk te komen wat o.a. merkbaar was aan een groter personeelsverloop en door een stijgend ziekteverzuim. Het gevolg daarvan is dat taken lang niet altijd volgens planning uitgevoerd worden en ambities (ambtelijk) naar beneden bijgesteld. De directie heeft hierop een analyse gemaakt en de afgelopen maanden zijn aan de hand van deze analysegesprekken met zowel het College als met een Raadswerkgroep gesprekken gevoerd en oplossingen verkend. Daarbij kwam aan de orde dat bij het handhaven van het huidige ambitieniveau circa 40 -50 fte extra personeel aan de formatie toegevoegd zou moeten worden.

De directie constateert dat drie verschillende zaken bij elkaar komen en de oorzaken zijn van de gevoelde werkdruk:

1. Er is sprake van een meerjarige forse ambitie in Woerden als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen en sociale cohesie. Dat deze ambities druk op de ambtelijke organisatie betekent, staat al langer op de bestuurlijke agenda;
2. Er zijn exogene ontwikkelingen -met name de vluchtelingencrisis, oorlog in Oekraïne en post-COVID- die om extra ambtelijke inzet vragen. Een andere ontwikkeling -krapte op de arbeidsmarkt- zorgt voor een andersoortige toename van de werkdruk;
3. In het verleden zijn keuzes gemaakt in de vorm van organisatieaanpassingen die we nu duiden als 'weeffouten' uit het verleden die om herstel vragen. Te denken valt aan het laten ontstaan van een te grote span of control, het verkleinen van de P&O-afdeling en onvoldoende besef op wat de toenemende wet- en regelgeving aan extra werkdruk genereert.

We zijn ons bewust dat niets doen geen antwoord is op de gesignaleerde problemen. Het risico is dan dat het ziekteverzuim mogelijk verder oploopt, we meer ingewerkte krachten kwijtraken en we steeds meer van externe inhuur afhankelijk worden.

Er zijn 2 oplossingen om het tij te keren; door het personeelsbestand uit te breiden of door de bestuurlijke ambities te verlagen. In deze Kadernota wordt voorgesteld hierin een middenweg te bewandelen. We weten dat het uitbreiden van het personeelsbestand in deze arbeidsmarkt moeilijk zal gaan. De keuze is daarom om allereerst ambities te verlagen op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen en versterken van de sociale cohesie. Daarnaast is het voor de andere exogene ontwikkelingen en weeffouten uit het verleden nodig om een beperkte groei door te maken.

Met de gekozen middenweg wordt er in deze Kadernota een start gemaakt om de werkdruk bij het ambtelijk apparaat op een acceptabel niveau te krijgen. Er wordt voor jaar 2024 €2 miljoen structureel opgevoerd om de organisatie met ongeveer 20 fte te versterken. Daarnaast wordt het gesprek over het verlagen van ambities op een andere wijze ingestoken. In deze Kadernota wordt een eerste aanzet gegeven om het investeringsniveau meerjarig te verlagen. Minder investeren is goed voor het beheersbaar houden van de schuldquote maar er is ook minder ambtelijke inzet nodig.

Om de komende meerjarenbegroting sluitend te krijgen zullen voorstellen gedaan worden om exploitatielasten verder te verminderen waardoor ook daar de benodigde inzet verlaagd kan worden.

6. Overige uitgangspunten begroting 2024

Bij het opstellen van de begroting 2024 – 2027 zal met de volgende uitgangspunten rekening worden gehouden:

Omslagpercentage

Het omslagpercentage geeft weer welk rentepercentage aan de activa wordt toegerekend. Dit percentage wordt berekend op basis van een raming van de netto door de gemeente te betalen rente en de totale boekwaarde van alle vaste activa van de gemeente. Het percentage wordt afgerond met maximaal 0,5%.

Het omslagpercentage wordt bij de begroting 2024-2027 vastgesteld en weergegeven onder paragraaf 6, Financiering.

Renteontwikkelingen

Prognoses over de rente hebben doorgaans een min of meer “glazenbol” niveau. Dit gegeven wordt nog versterkt door de vele onzekerheden rondom de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis en de weerslag hiervan op de economie, oplopende inflatie, rentebeleid van centrale banken en de oorlog in Oekraïne. De rente op de geld- en kapitaalmarkt is het afgelopen jaar gestegen, na een relatief lange periode van historisch lage rente. De komende jaren houden we rekening met een verder oplopende rente.

OZB en heffingen

Conform voorgaande jaren wordt voorgesteld om de OZB en de heffingen te verhogen met de ConsumentPrijnsIndex (CPI) van februari 2023. Deze bedraagt 8,0%. Voor de OZB wordt daarnaast nog een verhoging van 3% doorgevoerd als uitvloeisel van het amendement bij de Begroting 2023, waarmee de OZB-verhoging uit de Strategische Heroriëntatie één jaar is doorgeschoven.

Kostenstijgingen en subsidies

De afgelopen jaren werden ook de kosten en subsidies geïndexeerd met de CPI van februari van het jaar vóór het begrotingsjaar. Voorgesteld wordt om de systematiek te wijzigen, zoals veel andere gemeenten dit ook doen, naar een indexatie op basis van het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB. Dit is namelijk ook de systematiek waarmee de Algemene Uitkering geïndexeerd wordt. Op basis hiervan stellen wij voor volgende indexaties toe te passen:

- Loonkosten: 5,2%
- Overige (materiële) kosten: 3,9%
- Investerings: 1,6%
- Subsidies: 4,2% (60% loonindex, 20% materiële kosten, 20% investeringen)

Bijlage 1: Overzicht door het college als noodzakelijk benoemde ontwikkelingen

Pro-gramma	Onderwerp	Toelichting	Taakveldnr.	I/U	Exploitatie-budget nodig in 2024	Exploitatie-budget nodig in 2025	Exploitatie-budget nodig in 2026	Exploitatie-budget nodig in 2027
1	Integraal Ruimtelijk Perspectief U10	De U10 zal zich mede inzetten voor het doorontwikkelen van een gezamenlijk integraal ruimtelijk perspectief (IRP). Dit zal uiteindelijk een perspectief geven over hoe de colleges en raden de regio in 2040 ruimtelijk voor zich zien. De komende jaren zal het IRP verder geconcretiseerd worden. Op verzoek van de participerende colleges heeft de U10 een aanvulling op de reguliere begroting op gemeenteniveau uitgewerkt. Dit resulteert in een jaarlijkse aanvulling van totaal EUR 750.000.	0.1	U	40.900	40.900	40.900	40.900
1	Paspoortpiek burgerzaken	Vanaf 2024 tot 2027 is er sprake van een zeer forse toename in de verwachte aanvragen voor reisbewijzen. Dit veroorzaakt een extra capaciteitsbehoefte aan de balies van 2 fte. De kosten hiervan worden grotendeels opgevangen (2024/2025 grotendeels en 2026/2027 geheel) door de hogere legesinkomsten.	1.2	U	147.000	147.000	73.500	73.500
1	Leges reisdocumenten	De toename van leges reisbewijzen is toe te schrijven aan de geldigheidstermijn die in 2014 van 5 naar 10 jaar ging in 2014. De (geraamde) toename heeft een meerjarig effect tot en met 2027 en neemt daarna weer af.	0.2	I	190.000	200.000	200.000	200.000
1	Afdrachten reisdocumenten	Door stijgende aantallen reisdocumenten stijgen ook de afdrachten aan het Rijk. Dit betreft ca. de helft van de leges en is eveneens meerjarig opgenomen.	0.2	U	95.000	100.000	100.000	100.000
1	Opwaarderen bestaande beleidsfunctie OOV	Het team OOV moet structureel verstevigd met ervaring op seniorniveau. zodat op hoger niveau een regierol op de OOV-thema's gevoerd kan worden en een coachrol binnen het team. Hieraan is behoefte vanwege het reeds hoge operationele karakter van de afdeling. Het gaat uitbreiding van 0,72 naar 1 fte en hogere inschaling van de functie (van 10 naar 11).	??	U	35.000	35.000	35.000	35.000
1	Archiveren omgevingsvergunningen	Omgevingsvergunningen moeten cf. de Archiefwet eeuwigdurend bewaard blijven. De omgevingsvergunningen vanaf 2018 voldoen op dit moment niet aan eisen van de wet omtrent 'archiefwwaardige ontsluiting'. In 2024 moeten we dit herstellen.	??	U	160.000	0	0	0
1	Materieel BOA	Nu de bezetting aan BOA's, in tegenstelling tot de afgelopen jaren, op orde is, is structureel budget nodig voor aanschaf van materieel.	1.2	U	18.000	18.000	18.000	18.000
1	Aanleg brandputten	De gemeente is op grond van de Wet veiligheidsregio's verantwoordelijk voor de brandweerzorg. Goede en voldoende bluswatervoorzieningen vormen hierbij een voorwaarde. Uit recent onderzoek van de Veiligheidsregio Utrecht blijkt dat er op een aantal plekken onvoldoende bluswaterdekking is. Om overal brandveiligheid te garanderen zijn extra investeringen nodig.	1.1	U	33.250	33.250	33.250	33.250
1	GGDrU	Conform de nieuwe begroting GGDrU	1.2	U	18.500	18.500	18.500	18.500
2	Jaarlijkse update en actualisatie HIOR	Het HIOR is een essentieel instrument om nieuwe openbare ruimte te laten voldoen aan onze ambities en eisen. Dit moet jaarlijks geactualiseerd en geüpdated worden. De kosten hiervoor vallen hoger uitvallen dan te verwachten was.	2.1	U	18.000	18.000	18.000	18.000
2	Licenties datapakketten	Voor diverse datapakketten (Obsurv, MOR, ESRI, Power BI) zijn meer licenties nodig en de kosten van licenties zijn gestegen. Het is vooraf niet precies in te schatten	2.1	U	32.000	32.000	32.000	32.000

Pro-gramma	Onderwerp	Toelichting	Taakveldnr.	I/U	Exploitatie-budget nodig in 2024	Exploitatie-budget nodig in 2025	Exploitatie-budget nodig in 2026	Exploitatie-budget nodig in 2027
		hoeveel medewerkers deze pakketten nodig hebben in hun werk en wat de kostenstijging zal zijn. Het zijn essentiële instrumenten voor het werk.						
2	Informatiedeskundigen (wettelijke verwerking ondergrond gegevens (BRO 2 FTE formatie, schaal 10 incl overhead)	Om aan deze nieuwe(re) wetgeving te voldoen is extra personeel nodig. Als gemeente zijn we al diverse keren aangeschreven over het niet voldoen aan de wet.	n.t.b.	U	200.000	200.000	200.000	200.000
2	Calamiteitendienst (budget) valt nu onder riolering	Voor een goede calamiteitendienst zijn hulpmiddelen, lampen, schrikhekken, etc. nodig t.b.v. veiligheid van medewerkers en omgeving.	n.t.b.	U	38.000	38.000	38.000	38.000
2	Onderzoek, advies en monitoring t.b.v. het Soortenmanagementplan	Voor (nieuwbouw-)projecten en beheertaken moet vaak een vergunning worden aangevraagd vanwege beschermde flora en fauna (Wet natuurbescherming). Ook inwoners en ondernemers worden hiermee geconfronteerd. Op basis van een Soortenmanagementplan kan de provincie echter voor tien jaar ontheffing verlenen voor een heel gebied. Voor het opstellen van het Soortenmanagementplan is onderzoek, advies en monitoring nodig van (met name vogel-)soorten die in gebouwde omgeving aanwezig zijn.	n.t.b.	U	12.000	12.000	12.000	12.000
2	parkeergarages Castellum en Defensie-eiland - masterplan brandveiligheid	Via RIB D/22/081410 is de raad geïnformeerd over de situatie t.a.v. de brandveiligheid en dat er een masterplan Brandveiligheid opgesteld moet worden. Dit is de daaruit voortkomende budgetaanvraag.	n.t.b.	U	10.000			
3	Beleidskader Maatschappelijke Agenda en Hervormingsagenda Jeugd	<p>Vanuit het Rijk zijn via de hervormingsagenda Jeugd kaders opgelegd voor het houdbaar maken van het jeugdzorgstelsel. Het gaat onder andere om: 1) Doorontwikkeling Woerden Wijzer naar een sterk lokaal team dat zelf lichte begeleiding biedt, 2) Beperking reikwijdte jeugdwet vraagt om meer investeringen in de sociale basis/aan de voorkant zoals burgervoogden, ervaringsdeskundigen, informele steunfiguren, uitbreiding eugdhulpwerk op school, lesprogramma's sociale vaardigheden, bescherming in beweging, doorbraakmethode en maatwerkbudget, 3) Intensivering regionale samenwerking d) Professionalisering/standaardisering monitoring landelijk en regionaal. De gemeenteraad is over deze ontwikkelingen geïnformeerd tijdens de werksessies MAG.</p> <p>De landelijke kaders sluiten aan op de lokaal al ingezette ontwikkelingen. In 2022 is hiervoor de 1e tranche impuls Jeugd/Wmo door de raad vastgesteld. Van de 2e tranche impuls Jeugd/Wmo is afgesproken dat deze meegenomen wordt in de herijking van de Maatschappelijke Agenda. Daarom zijn de kaders uit de hervormingsagenda vertaald in het integraal beleidskader MAG. Deze is op 20 april door de raad vastgesteld. Uitvoering van deze door het Rijk opgelegde kaders is onvermijdelijk. Lange tijd was er geen overeenstemming over de financiële afspraken om de kaders uit te voeren, Inmiddels is tussen het Rijk en de VNG een principeakkoord bereikt. Een deel van de door het Rijk opgelegde bezuiniging is vervallen en er is specifiek uitgewerkt welke middelen gemeenten meerjarig</p>	6.1	U	1.791.000	1.697.000	1.338.000	1.305.000

Pro-gramma	Onderwerp	Toelichting	Taakveldnr.	I/U	Exploitatie-budget nodig in 2024	Exploitatie-budget nodig in 2025	Exploitatie-budget nodig in 2026	Exploitatie-budget nodig in 2027
		<p>krijgen om de kaders uit te voeren. Deze financiële afspraken zijn vertaald in de meicirculaire 2023, Woerden krijgt als gevolg hiervan ten opzichte van 2022 extra budget op het taakveld Jeugd. Volgens de huidige inzichten moet dit ruim voldoende zijn ter dekking van de hier opgevoerde kosten. Een deel van de middelen wordt benut om de taakstellingen uit de begroting te halen en eventuele tekorten te dekken, het hier aangevraagde deel wordt benut om de opgelegde maatregelen uit te voeren. De kaders worden in de uitvoeringsagenda MAG uitgewerkt en in de programmabegroting opgenomen. Het akkoord tussen Rijk en VNG is pas net gesloten. De meest recente afspraken zijn daardoor nog niet lokaal vertaald. Het kan daardoor nodig zijn de maatregelen en/of bedragen aan te passen. Hier wordt dan via de besluitvorming uitvoeringsagenda MAG en/of P&C cyclus op teruggekomen. De uitvoeringdagenda MAG wordt in oktober aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd.</p> <p>Financieel risico niet uitvoeren onvermijdelijke ontwikkeling: Aan het uitvoeren van de hervormingsagenda Jeugd zijn door het Rijk een aantal bezuinigingen gekoppeld en opgenomen in onze begroting. Het niet benutten van de extra jeugdmiddelen voor uitvoering van de kaders uit de hervormingsagenda en de Maatschappelijke Agenda leidt tot een groot financieel risico.</p>						
3	Beleidskader Maatschappelijke Agenda en Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen	Vanaf 2024 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van beschermd wonen. In het integraal beleidskader Maatschappelijke Agenda (20-4 vastgesteld door de raad) zijn o.a. kaders vastgelegd voor de uitvoering van deze nieuwe taak. Al in 2023 zijn taken overgeheveld vanuit centrumgemeente Utrecht. Het hiervoor door Utrecht beschikbaar gestelde bedrag is opgenomen in programma 7 en is volledig nodig voor uitvoering van het lokale beleid en de wettelijke verplichtingen die hieruit voortkomen. Het voorstel is daarom om deze middelen in programma 3 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Maatschappelijke Agenda. In april-juni worden de kaders uit het integraal beleidskader geconcretiseerd in een uitvoeringsagenda. De resultaten en inspanningen die hierin staan worden in de programmabegroting opgenomen.	6.1	U	864.889	864.889	864.889	864.889
3	Ferm Werk	De ontwerpbegroting 2024-2027 van Ferm Werk heeft in hoofdlijnen dezelfde inhoud als voorgaande begrotingen, aangevuld met beleidsaanpassingen vanuit de Kaderbrief 2024 (€ 246.000). Verder is de begroting geactualiseerd n.a.v. de resultaten uit de jaarrekening en andere (trendmatige) ontwikkelingen. Door de hoge inflatie zijn de kosten sterk gestegen, m.n. uitkeringslasten en de loonkosten van gesubsidieerde arbeid, door o.a. verhoging van het minimumloon (10,15% + 2% indexering voor 2024). Per saldo betekent dit een toename van € 2,8 miljoen.	6.3	U	29.000	29.000	29.000	29.000
3			6.3	U	1.537.000	1.537.000	1.537.000	1.537.000
3			6.3	U	152.000	175.000	199.000	211.000
3			6.3	U	258.000	258.000	258.000	258.000
3			6.3	U	223.000	223.000	223.000	223.000
3			6.3	U	-49.000	-49.000	-49.000	-49.000
3			6.3	U	150.000	150.000	150.000	150.000
3			6.3	U	925.000	925.000	925.000	925.000
3			6.4	U	165.000	165.000	165.000	165.000
3			6.4	U	-52.000	-52.000	-52.000	-52.000
3			6.4	U	1.027.000	1.055.000	1.029.000	862.000
3			6.4	U	132.000	172.000	207.000	225.000
3			6.4	U	-21.000	-21.000	-21.000	-21.000
				Uitvoeringskosten (salarissen en materiële kosten) stijgen met € 977.000. Bij de				

Pro-gramma	Onderwerp	Toelichting	Taakveldnr.	I/U	Exploitatie-budget nodig in 2024	Exploitatie-budget nodig in 2025	Exploitatie-budget nodig in 2026	Exploitatie-budget nodig in 2027
3		salariskosten is rekening gehouden met het principe-cao-akkoord (9% + 2,5% indexering voor 2024). Materiële budgetten (huisvesting, ICT, bedrijfswagens etc.) zijn met 6,9% geïndexeerd.	6.4	U	240.000	240.000	240.000	240.000
3			6.5	U	42.000	42.000	42.000	42.000
3			6.5	U	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
3			6.5	U	163.000	163.000	163.000	163.000
3		De afgelopen jaren heeft Ferm Werk invulling gegeven aan diverse taakstellingen. Waar deze bezuinigingen betrekking hebben op uitvoeringskosten en specifieke dienstverlening, geeft Ferm Werk aan dat deze voor 2024 e.v. niet haalbaar zijn. De financiële vertaling van de niet verwerkte taakstellingen (€ 440.000) is opgenomen in deze kadernota, cf. de motie 'Financiële sturing zienswijze kaderbrief Ferm Werk 2024'. Daarnaast heeft de raad de motie 'Minimabeleid' aangenomen waarin verzocht is om de taakstelling op het minimabeleid te schrappen (€ 150.000).	6.5	U	-48.000	-48.000	-48.000	-48.000
3			6.5	U	12.000	12.000	12.000	12.000
3			6.5	U	8.000	8.000	8.000	8.000
3			6.5	U	200.000	200.000	200.000	200.000
		In totaal leidt dit tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage voor de jaren 2024-2026 van respectievelijk € 5.058.000 (2024), € 5.149.000 (2025), € 5.182.000 (2026) en € 5.045.000 (2027). Een gedeelte hiervan wordt gedekt uit o.a. verhoging van het BUIG-budget, integratie-uitkering Participatie en het cluster Participatie vanuit de Algemene Uitkering Gemeentefonds. Het is nog onduidelijk hoe groot deze compensatie wordt. Bijstelling van het BUIG-budget vindt pas plaats bij de definitieve vaststelling van het macrobudget in september. De middelen voor de Wsw en Nieuw Beschut worden gefinancierd via de integratie-uitkering Participatie. Bijstelling hiervan gebeurt bij de meicirculaire 2023. Uitvoeringskosten, 'klassieke' re-integratie-middelen en bijzondere bijstand wordt gefinancierd via het cluster Participatie Gemeentefonds. Ook dit wordt in de meicirculaire bijgesteld.						
3	BUIG	Per 1 januari 2023 is het wettelijk minimumloon (WML) met 10,15% verhoogd (8,05% bijzondere verhoging en 2,1% reguliere indexatie). De hoogte van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies zal hierdoor stijgen. De exacte hoogte van bijstandsuitkeringen per 1 januari 2023 zal begin december via de normenbrief worden gecommuniceerd. In het voorlopige macrobudget 2023 is de WML-verhoging nog niet meegenomen; dit gebeurt bij vaststelling van het definitieve budget 2023 in september 2023. De huidige inschatting is dat het macrobudget 2023 met ca. € 660 miljoen zal worden verhoogd. Deze verhoging heeft betrekking op zowel de bijzondere WML-verhoging als de reguliere indexatie van bijstandsuitkeringen. Dit betreft nadrukkelijk een inschatting.	6.3	I	245.594	245.594	245.594	245.594
3	GGDrU	Conform de nieuwe begroting GGDrU	6.1	U	25.340	25.340	25.340	25.340
3			7.1	U	355.220	347.500	347.500	347.500
3			7.1	U	875	875	875	875
3			7.1	U	58.570	58.570	58.570	58.570
3			7.1	U	1.360	1.360	1.360	1.360
4	sportzaal Regenboog, energiebesparing d.m.v. LED-verlichting	Door middel van het investeren in duurzaamheidsmaatregelen (zie voorstel investeringen) kan energie bespaard worden.	5.2	U		-6.400	-6.400	-6.400

Pro-gramma	Onderwerp	Toelichting	Taakveldnr.	I/U	Exploitatie-budget nodig in 2024	Exploitatie-budget nodig in 2025	Exploitatie-budget nodig in 2026	Exploitatie-budget nodig in 2027
	aanbrengen in zaal en verhuurde BSO-ruimte							
4	gymzaal brede school Schilderskwartier, energiebesparing d.m.v. LED-verlichting aanbrengen in zaal en verhuurde ruimten	Door middel van het investeren in duurzaamheidsmaatregelen (zie voorstel investeringen) kan energie bespaard worden.	4.3	U		-2.880	-2.880	-2.880
4	bibliotheek Woerden, energiebesparing d.m.v. LED-verlichting aanbrengen	Door middel van het investeren in duurzaamheidsmaatregelen (zie voorstel investeringen) kan energie bespaard worden	5.6	U		-20.924	-20.924	-20.924
5	Thijs van der Polshal, energiebesparing d.m.v. gevelisolatie en warmtetransitie (van het gas los)	Door middel van het investeren in duurzaamheidsmaatregelen (zie voorstel investeringen) kan energie bespaard worden.	5.2	U		-14.868	-14.868	-14.868
6	Woonvisie 2024	In het collegewerkprogramma is opgenomen dat de woonvisie herijkt moet worden, onder andere om gewenste ontwikkelingen vanuit de gemeenteraad te kunnen vastleggen (zoals percentages sociale huur en betaalbare koop). Daarnaast is de gemeente verplicht een actuele woonvisie te hebben. Zonder woonvisie kunnen we ontwikkelaars niet gehouden worden aan een bouwprogramma. Tevens dient de woonvisie als onderlegger voor prestatieafspraken met de corporaties. In 2020 is de actualisatie van de woonvisie betaald uit het actieprogramma Woningbouw 2018 - 2022. In het CWP 2022-2026 is voor de actualisatie van de woonvisie een pm-post opgenomen. De woonvisie is niet binnen de beschikbare ambtelijke uren op te stellen, hiervoor willen we een bureau selecteren. De gemeenteraad ontvangt begin 2024 een startnotitie met plan van aanpak.	8.1	U	40.000			
6	Basisregistratie kadaster	Voor veel processen in de gemeente is het gebruik van kadastrale gegevens (eigendom) noodzakelijk en gewenst. Denk hierbij aan belastingoplegging, omgevingsvergunningen, grondverkoop etc. Dit speelt in alle organisatieonderdelen. Het kadaster gaat vanaf 2024 over op een andere manier van aanlevering van deze gegevens, die significant afwijkt van de oude manier van aanlevering. De aanwezige systemen moeten aangepast worden om deze gegevens te kunnen verwerken, zodanig dat de processen hiervan geen last ondervinden. Bij niet tijdige overgang zal in deze processen het foutpercentage significant toenemen. Het voorstel betreft het verhogen van het onderhoudsbudget.	8.3	U	13.600	13.600	13.600	13.600
Overhead	Archiefruimte	Bij de verbouwing van het gemeentehuis is de aanneming gedaan dat geen archiefruimte benodigd is. De volledige archiefruimte in het gemeentehuis is gereserveerd voor het RHC (cf. DVO). Op basis van de Archiefwet moet de gemeente de dossiers wel opslaan in een daartoe ingerichte archiefruimte. Omdat het RHC deze ruimte vanaf 2024 nodig heeft, en Woerden geen ruimte beschikbaar heeft, zal vanaf 2024 een deel van de archiefruimte gaan verhuizen naar een	0.4	U	12.000	12.000	12.000	12.000

Pro-gramma	Onderwerp	Toelichting	Taakveldnr.	I/U	Exploitatie- budget nodig in 2024	Exploitatie- budget nodig in 2025	Exploitatie- budget nodig in 2026	Exploitatie- budget nodig in 2027
		naburige gemeente. Het voorstel betreft de huur van ruimte bij een andere gemeente voor een bedrag van € 12.000.						
Overhead	Ombuiging personeel openbare ruimte	Deze post komt uit het rapport van AEF over de Strategische Heroriëntatie, als ombuiging op personeel openbare ruimte. Dit betreft voornamelijk projecturen, hierop valt niet zichtbaar te bezuinigen.	0.4	U	150.000	150.000	150.000	150.000
2	Kapitaallasten	Betreft kapitaallasten van de investeringen die aangemerkt zijn als onvermijdelijk.	div.	U	190.000	190.000	190.000	190.000
Totaal aanvragen onvermijdelijke ontwikkelingen - uitgaven				U	9.418.504	9.157.712	8.758.212	8.588.212
Totaal aanvragen onvermijdelijke ontwikkelingen - inkomsten				I	435.594	445.594	445.594	445.594
Totaal aanvragen onvermijdelijke ontwikkelingen saldo					8.982.910	8.712.118	8.312.618	8.142.618

Bijlage 2: Meerjaren Investeringsplanning 2024 - 2027

VERVANGINGSINVESTERINGEN 2024-2027 (Bedragen x € 1.000)

OMSCHRIJVING JAARSCHIJF 2024 (Bedragen x € 1.000)	Progr.	Jaar	Investering	Uitgaven 2024	Uitgaven 2025	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028
Storage	Overhead	2024	250	250				
Firewall	Overhead	2024	81	81				
Virtualisatie Servers	Overhead	2024	216	216				
Aanschaf devices	Overhead	2024	54	54				
Rembrandtbrug (gefaseerde kredietverstrekking) m.i.v. 2028 activeren	2	2024	5.700	2.200	3.500			
Renovatie verhardingen 2024 (prijspeil 2024)	2	2024	2.206	1.800	406			
Vervanging verhardingen 2024 (prijspeil 2024)	2	2024	1.749	1.400	349			
Groenvoorzieningen 2024	2	2024	1.049	750	299			
Civiele kunstwerken 2024	2	2024	453	400	53			
Oevers en beschoeiingen 2024	2	2024	126	126				
Openbare verlichting 2024 (armaturen)	2	2024	615	450	165			
Openbare verlichting 2024 (masten)	2	2024	391	300	91			
Speelvoorzieningen 2024	2	2024	55	55				
Toplaag renovatie SCH veld 2 SBR (was 2022)	5	2024	298	298				
Vervanging verlichtingsarmaturen KV Thor (LED)	5	2024						
Retoppen kunststof toplaag Clytoneus (komt uit 2025)	5	2024	157	157				
Vastgoedinvesteringen nieuw								
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	6	2024	1.356	1.356				
Onderwijsinvesteringen nieuw								
Vernieuwing St. Bavo school - voorbereidingskrediet * (annuïtair)	5	2024	422	422				
Openbare ruimte nieuw								
Vervanging verhardingen Kromwijkerdijk 2024 *	2	2024	625	500	125			

Oevers en beschoeiingen Kromwijkerdijk 2024 *	2	2024	1.500	1.500			
Openbare verlichting armaturen 2024 Kromwijkerkade *	2	2024	18	18			
Openbare verlichting masten 2024 Kromwijkerkade *	2	2024	58	58			
Vervanging deklaag Oude Rijn 2024 *	2	2024	600	600			
Vervanging beschoeiing Oude Rijn 2024 (uitvoeringskrediet) *	2	2024	0	0			
Vorbereidingskrediet beschoeiing Oude Rijn 2024	2	2024	250	200	50		
OVL vervangingsachterstand armaturen	2	2024	125	125			
OVL vervangingsachterstand masten	2	2024	825	825			
VRI vervanging Wulverhorstbaan installatie	2	2024	150	150			
VRI vervanging Wulverhorstbaan masten	2	2024	125	125			
VRI vervanging Wulverhorstbaan - renovatie verhardingen kruispunt	2	2024	225	225			
Groot onderhoud Hoofdweg & Milandweg Zegveld *	2	2024	2.800	2.800			
Project eilandenkade - Amsterdamlaan	2	2024	260	260			
Noodzakelijk onderhoud Wagenstraat	2	2024	100	100			
Totaal jaarschijf 2024			22.839	17.801	5.038	0	0

* Voor deze investeringskredieten worden afzonderlijke raadsvoorstellen aan de raad voorgelegd, voordat deze budgetten besteed kunnen worden.

OMSCHRIJVING JAARSCHIJF 2025 (Bedragen x € 1.000)	Progr.	Jaar	Investering	Uitgaven 2024	Uitgaven 2025	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028
VMWare Licenties	Overhead	2025	234		234			
Uitwijk ESX + Backup	Overhead	2025	65		65			
Thin Clients	Overhead	2025	124		124			
Beeldschermen groot	Overhead	2025	119		119			
Monitorarmen	Overhead	2025	81		81			
Mobiele telefoons + acc.	Overhead	2025	0		0			
Aanschaf devices	Overhead	2025	65		65			
Vervangen zaaksysteem	Overhead	2025	162		162			
Rembrandtbrug (gefaseerde kredietverstrekking) m.i.v. 2028 activeren	2	2025	5.200		2.200	3.000		
Renovatie verhardingen 2025	2	2025	2.206		1.800	406		
Vervanging verhardingen 2025	2	2025	1.749		1.400	349		
Groenvoorzieningen 2025	2	2025	1.049		750	299		
Civiele kunstwerken 2025	2	2025	453		400	53		
Oevers en beschoeiingen 2025	2	2025	126		126			

Openbare verlichting 2025 (armaturen)	2	2025	615	450	165			
Openbare verlichting 2025 (masten)	2	2025	391	300	91			
Speelvoorzieningen 2025	2	2025	55	55				
Vervanging beschoeiing Oude Rijn 2024 (uitvoeringskrediet)*	2	2025	1.950	1.500	450			
SC Woerden veld 3 top laag renovatie SBR (was 2022)	5	2025	298	298				
Renovatie natuurgrasveld Reflex	5	2025	66	66				
Sportvelden top laagrenovatie Siveo SBR (was 2023)	5	2025	298	298				
Vervanging lichtarmaturen SC Woerden veld 3 (LED)	5	2025						
Vervanging lichtarmaturen SDO (LED)	5	2025						
Vervanging div. voorzieningen (beregen/ ballenvangers/ hekken)-Sportlust	5	2025	64	64				
Auto landmeters - Renault Kangoo (geschraapt)	6	2025	0	0				
Onderwijsinvesteringen nieuw								
Vernieuwing St. Bavo school - uitvoering (90%) (annuïtair)	5	2025	3.795	3.795				
Vernieuwing School De Kring - voorbereiding (10%) (annuïtair)	5	2025	265	265				
Openbare ruimte nieuw								
Vervanging deklaag Kromwijkerkade 2025 (is kromwijkerdijk)	2	2025						
Renovatie natuurgrasveld 3 Sportlust	5	2025	74	74				
Totaal jaarschijf 2025			19.504	0	14.691	4.813	0	0

* Voor deze investeringskredieten worden afzonderlijke raadsvoorstellen aan de raad voorgelegd, voordat deze budgetten besteed kunnen worden.

OMSCHRIJVING JAARSCHIJF 2026 (Bedragen x € 1.000)	Progr.	Jaar	Investering	Uitgaven 2024	Uitgaven 2025	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028
Overige servers	Overhead	2026	99			99		
RDS licenties	Overhead	2026	90			90		
Laptops + acc.	Overhead	2026	432			432		
Switches	Overhead	2026	0			0		
Locatie aanwezige software	Overhead	2026	59			59		
Aanschaf devices	Overhead	2026	54			54		

Mobiele telefoons + acc.	Overhead	2026	401	401	
Aanschf devices gemeenteraad	1	2026	54	54	
Mercedes sprinter - enkele cabine (02-BJZ-3)	2	2026	59	59	
Mercedes sprinter - enkele cabine -klein rijbewijs (V-293-NG)	2	2026	75	75	
Maaimachine Ransomes MP 655C	5	2026	72	72	
Tractor nieuw Holland T4-75	5	2026	50	50	
Heftruck Linde TPB-99-Z	2	2026	45	45	
Rembrandtbrug (gefaseerde kredietverstrekking) m.i.v. 2028 activeren	2	2026	5.200	2.200	3.000
Rembrandtbrug - kruising Hollandbaan - Molenvlietbaan m.i.v. 2029 activeren	2	2026	300	300	
Renovatie verhardingen 2026	2	2026	2.206	1.800	406
Vervanging verhardingen 2026	2	2026	1.749	1.400	349
Groenvoorzieningen 2026	2	2026	1.049	750	299
Civiele kunstwerken 2026	2	2026	453	400	53
Oevers en beschoeiingen 2026	2	2026	126	126	
Openbare verlichting 2026 (armaturen)	2	2026	615	450	165
Openbare verlichting 2026 (masten)	2	2026	391	300	91
Speelvoorzieningen 2026	2	2026	55	55	
Kunstgrasmat vervangen toplaag veld 2 VEP SBR (komt uit 2023)	5	2026	298	298	
Toplaag renovatie Sportlust veld 5 SBR (komt uit 2024)	5	2026	298	298	
Renovatie natuurgrasveld en toplaag kunstgras Athloi(komt uit 2025)	5	2026	42	42	
Renovatie sprintlaan Athloi	5	2026	39	39	
Renovatie natuurgrasveld 4 Sportlust	5	2026	96	96	
Renovatie natuurgrasveld 4 VEP	5	2026	105	105	
Kunstgrasmat vervangen toplaag veld 4 SCW SBR	5	2026	298	298	
Renovatie natuurgrasveld 3 Siveo	5	2026	42	42	
Renovatie natuurgrasveld 4 SCH incl. drainage (uitstel uit 2022)	5	2026	125	125	
Auto landmeter	6	2026			
Onderwijsinvesteringen					
Vernieuwing School De Kring - uitvoering (90%) (annuïtair)	5	2026	2.386	2.386	
Vernieuwing school De Keerkring - voorbereiding (10%)	5	2026	544	544	
Bouw sportzaal in Nieuw Middelland (annuïtair)	5	2026	2.440	2.440	

Verwerving grond tbv school Nieuw Middelland (geen afschrijving)	5	2026	1.339			1.339		
Totaal jaarschijf 2026			21.686.200	0	0	#####	#####	0
Totaal Investerings 2024-2027								

OMSCHRIJVING JAARSCHIJF 2027 (Bedragen x € 1.000)	Progr.	Jaar	Investering	Uitgaven 2024	Uitgaven 2025	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028
Virtualisatie Servers	Overhead	2027	216				216	
VMWare Licenties	Overhead	2027	234				234	
Storage	Overhead	2027	250				250	
Switches	Overhead	2027	140				140	
Wifi netwerk	Overhead	2027	43				43	
Aanschaf devices	Overhead	2027	54				54	
Rembrandtbrug miv 2028 activeren	2	2027	2.500				2.500	
Renovatie verhardingen 2027	2	2027	2.206				1.800	406
Vervanging verhardingen 2027	2	2027	1.749				1.400	349
Groenvoorzieningen 2027	2	2027	1.049				750	299
Civiele kunstwerken 2027	2	2027	453				400	53
Oevers en beschoeiingen 2027	2	2027	126				126	
Openbare verlichting 2027 (armaturen)	2	2027	615				450	165
Openbare verlichting 2027 (masten)	2	2027	391				300	91
Speelvoorzieningen 2027	2	2027	55				55	
Sportlust, veld 5, toplaagrenovatie	5	2027	30				30	
Sportlust, veld 5 drainage	5	2027	50				50	
Vep, veld 5 toplaag renovatie, wetraconstructie	5	2027	60				60	
SCH accommodatie	5	2027						
Siveo, trainingsveld toplaagrenovatie WETRA	5	2027						
Siveo, trainingsveld drainage	5	2027	20				20	
MHC, veld 3 toplaagrenovatie, kunstgrasveld	5	2027	181				181	
vervanging V-050-FR, begraafplaatsen	2	2027	88				88	
vervanging V-114-HX, Wijkonderhoud	2	2027	40				40	
vervanging V-113-HX, Wijkonderhoud	2	2027	40				40	

vervanging, 00-BJZ-3 mercedes grijs	2	2027	65			65
vervanging 02-BJZ-3 , groen	2	2027	65			65
vervanging 03-BJZ-3 groen	2	2027	65			65
vervanging 01-BJZ-mercedes, groen, enkele cabine	2	2027	55			55
vervanging 83-BJG-8 - riool tankauto	2	2027	60			60
vervanging auto V-115-HX landmeters	2	2027	40			40
Snippermachine LGZ-04-H	2	2027	40			40
vorheftruck TPB-99-Z	2	2027	30			30
Onderwijsinvesteringen						
Vernieuwing school De Keerkring - uitvoering (90%) annuitair	5	2027	4.898			4.898
Vernieuwing school Jorai - voorbereiding (10%) annuitair	5	2027	284			284
Totaal jaarschijf 2027			16.192	0	0	14.829
				0		1.363

Totaal Investerings 2024-2027			77.061	14.641	19.729	22.136	19.192	1.363
--------------------------------------	--	--	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	--------------

Budgettair neutrale investeringen in de programmabegroting 2024-2027 (Bedragen x € 1.000)								
Riolering, conform het nieuwe GWP								
Vrijvervalriolering	2	2024	5.124	4.000	1.124			
Duikers en drainage	2	2024	260	200	60			
Uitvoeringsplan KbOR	2	2024	909	550	359			
Totaal jaarschijf 2024			6.293	4.750	1.543	0	0	0
Vrijvervalriolering	2	2025	5.124		4.000	1.124		
Vervanging en renovatie rioolgemalen	2	2025	244		244			
Duikers en drainage	2	2025	260		200	60		
Uitvoeringsplan KbOR	2	2025	909		550	359		
Totaal jaarschijf 2025			6.537	0	4.994	1.543	0	0
Vrijvervalriolering	2	2026	4.147			3.000	1.147	
Vervanging en renovatie rioolgemalen	2	2026	276			276		
Duikers en drainage	2	2026	260			200	60	
Uitvoeringsplan KbOR	2	2026	650			450	200	
Totaal jaarschijf 2026			5.333	0	0	3.926	1.407	0

Vrijvervalriolering	2	2027	4.147				3.000	1.147
Vervanging en renovatie rioolgemalen	2	2027	276				276	
Duikers en drainage	2	2027	260				200	60
Uitvoeringsplan KbOR	2	2027	596				550	46
Totaal jaarschijf 2027			5.279	0	0	0	4.026	1.253
Totaal Riolering 2024-2027			23.442	4.750	6.537	5.469	5.433	1.253

Budgettaire neutrale investeringen in de programmabegroting 2024-2027 (Bedragen x € 1.000)									
Afvall & Reiniging			ANNUITAIR						
Omschrijving	Programma	Jaar	Investering	Uitgaven 2024	Uitgaven 2025	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028	
PMD containers BGC 2024	2	2024	21	21					
rest OGC 2024	2	2024	77	77					
papiercontainers OGC (verzamelcontainers glas/papier) 2024	2	2024	22	22					
pers container vrachtwagen (vervanging)	2	2024	20	20					
Vervanging klike,s/mini-containers jaarschijf 2024	2	2024	53	53					
40m3 container milieustraten (midlife-upgrade en vervanging) 2024	2	2024	13	13					
Ombouw naar 5 G toegangssysteem afval en reiniging	2	2024	250	250					
Totaal jaarschijf 2024			455	455	0	0	0	0	0
PMD containers BGC 2025	2	2025	21		21				
Rest OGC A&R 2025	2	2025	77		77				
Rolpacker A&R 2025	2	2025	25		25				
papiercontainers OGC (verzamelcontainers glas/papier) 2025	2	2025	22		22				
Vervanging klike,s/mini-containers jaarschijf 2025	2	2025	53		53				
40m3 container milieustraten	2	2025	13		13				
Totaal jaarschijf 2025			210	0	210	0	0	0	0
Volvo/hsm ondergronds (81-BJH-6)	2	2026	350			350			
Volvo/hsm ondergronds (00-BLG-3)	2	2026	350			350			

Servicewagen V-794-BR	2	2026	70			70		
Servicewagen V-554-BV	2	2026	70			70		
PMD containers BGC 2026	2	2026	21			21		
rest OGC 2026	2	2026	77			77		
Straatreiniging GLUTON	2	2026	30			30		
papiercontainers OGC (verzamelcontainers glas/papier) 2026	2	2026	22			22		
Vervanging klike,s/mini-containers jaarschijf 2026	2	2026	53			53		
40m3 container milieustraten	2	2026	13			13		
Totaal jaarschijf 2026			1.055	0	0	1.055	0	0
PMD containers BGC 2027	2	2027	21			21		
Rest OGC A&R 2027	2	2027	77			77		
Rolpacker A&R 2027	2	2027	25			25		
papiercontainers OGC (verzamelcontainers glas/papier) 2027	2	2027	22			22		
Vervanging klike,s/mini-containers jaarschijf 2027	2	2027	53			53		
40m3 container milieustraten	2	2027	13			13		
Haak-Kraan 81-BNF-6	2	2027	320			320		
mobiele kraan	2	2027	75			75		
Totaal jaarschijf 2027			605	0	0	0	605	0
Totaal Afval & Reiniging 2024-2027			2.325	455	210	1.055	605	0

INVESTERINGEN UIT HET BELEIDSPLAN BEGRAVEN - worden gedekt uit hogere baten (door opbrengsten andere manier van begraven zoals natuurlijk begraven)

(Bedragen x € 1.000)								
Realiseren nieuwe urnenmuur	2025	40		40				
Totaal jaarschijf 2025		40	0	40	0	0	0	0

Totaal jaarschijf 2024	26.427	19.846	6.581	0	0	0
Totaal jaarschijf 2025	26.291	0	19.935	6.356	0	0
Totaal jaarschijf 2026	28.074	0	0	22.304	5.770	0
Totaal jaarschijf 2027	22.076	0	0	0	19.460	2.616
	102.868	19.846	26.516	28.660	25.230	2.616